

САВЕЦКАЯ ВЕЛАРУСЬ

ВЫДААНЬНЕ УСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАУЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАУ

Траплетарыі усіх криву, злучаіцца я
Конт нумару—15 руб. (выш. 22 г.)

Падпісная плата—
Звычайная—400 р. льготная—300 р.
Плата за аб'ём—500 руб. за рэк. літату.
Сьпецыял.—на 50% даражэй.
Плата за публікацыю аб страце дакументаў:
для членаў саюзу—700р.
для іншых грамад.—1500р.
Чарвоі і ўтрыманьнем Сад. Забавноі—арэм. а.
Падпіскі і аб'екты прымаюцца ў Конт н.
жыццё пры Дзяржаўным Выдавецтве Р.
(Менск, Пятрапаўлаўская, 8).

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі
МЕНСК, Засар'юваля, 97.

ТРЕЦІ ГОД ВЫДААНЬНЯ.

Штодзённая газета.

№ 276 (681). Серада, 13-га сьнежня 1922 г.

Грунтоуныя пытаньні Усебеларускага Зьезду Саветау.

Зямельная палітыка:

Кодэкс законаў аб зямлі. Саўхозы адчытваюцца перад Зьездам. Арганізацыя лясное гаспадаркі.

Асьвета:

Пытаньне аб школьнай сетцы. Плата за праваўчэньне ў гарадох. Калектыўныя дагаворы з сялянствам. Павялічэньне пэвсіі настаўнікам.

Бюджэты:

Налоговая палітыка. Разьмеркаваньне расходаў. На асьвету ня менш 30 проц. усяго бюджэту.

Пытаньне аб Саюзе Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Зьмена у навстытуды С. С. Р. Б.

Падгатоўка к Першаму Устаноўчому Зьезду Саветау Саюзных Савецкіх Рэспублік.

Гутарка з старшынею Ц. В. К. Беларусі т. ЧАРВЯКОВЫМ.

Адчыненне

IV-га Усебеларускага Зьезду Саветау

адбудзецца ў Бел. Дзярж. Тэатры 14-га сьнежня а 18-ай гадзіне. Расьцявыя білеты на адчыненьне Зьезду можна атрымаць 13-га сьнежня ў Саюзах, у Райённых Парт. Камітэтах і ў Начальніка Гарнізону.

Сэкрэтар Ц. В. К. Сташэўскі.

Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Рух у справе злучэньня незалежных рэспублік ня ёсьць нейкай і «набывала» новым. Ён мае сваю гісторыю. У сваім разьвіцьці гэты рух прайшоў, ужо дзьве фазы і цяпер уступіў у трэцюю фазу. Першая фаза—гэта 1918-1921 г.г., паласа ітэрвенцыі і грамадзянскай вайны, калі існаваньне рэспублік пагражала сьмяротнай небясьпекай і калі яны, гэтыя рэспублікі, прымушаны былі аб'яднацца па вайсковай лініі дэля таго, каб адбараціць сваё існаваньне. Гэта фаза закончылася вайсковым аб'яднаньнем, вайсковай сувяззю Савецкіх рэспублік. Другая фаза—гэта канец 1921 і пачатак 1922 г.г., паласа Гэнці і Гагі, калі капіталістычныя дзяржавы Заходу, страціўшы веру ў сілу ітэрвенцыі, срабавалі дабіцца прызнаньня капіталістычнай уласнасьці ў Савецкіх рэспубліках, ужо не вайсковым парадкам, а дыпламатычным.

Таму адным дыпламатычным фронт Савецкіх рэспублік зьявіўся тым німунчым, сродкам, без якога немагчыма было ўтрымацца проціў пацёку захадніх дзяржаў. На гэтым грунце паўстала вядомая згода незалежных рэспублік з РСФСР, адбыўшыся перададчы, нельнем Гэнцускай канфэрэнцыі, якую неабыла называўнай, як дыпламатычным аб'яднаньнем Савецкіх рэспублік. Так закончылася другая фаза, фаза дыпламатычнага саюзу нашых рэспублік. Цяпер рух аб'яднаньня нацыянальных рэспублік уступіў у трэцюю фазу, у фазу гаспадарчага злучэньня. Расьцяручэньне гаспадарчых рэсурсаў нашых рэспублік у выніку грамадзянскай вайны з аднаго боку, і здушэньне якога колючы сур'езнага прытоку замежнага капіталу з другога боку,

стварылі такі абставіны, пры якіх ніводная з нашых Савецкіх рэспублік ня мае магчымасьці аднавіць сваю гаспадарку сваімі ўласнымі сіламі. Гэта становішча, галоўным чынам, адчувалася пачер, калі Савецкія рэспублікі ў першы раз пасыла ліквіднамі грамадзянскай вайны пачалі сур'езна разрашаць гаспадарчыя пытаньні. І вось тут, у ходзе працы, у першы раз утвараўлі ўсе неабходнасьць злучэньня Савецкіх рэспублік, як адна з пэўна іных праўдавай адбудовы працы словамі і сялянскай гаспадаркі. Легка зразумець, што трэцяя фаза завяршае дзьве ранейшыя фазы руху аб'яднаньня.

Але было б вялікай памылкай думаць, што Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік азначае агульнае злучэньне з Расеяй, скасаваньне нацыянальных рэспублік. Такая думка не рэвалюцыйная, а рэакцыйная.

На трэба забывацца, што незалежныя нацыянальныя Савецкія рэспублікі паўсталі к жонцы натуральна, у працэсе рэвалюцыйнага разьвіцьця верасейскіх народнасьцяў.

На трэба забывацца, што гэты працэс ішоў побач з класавым змаганьнем працоўных грамадаў усіх народаў Расеі, якія дабрахотна злучыліся ў моцны натуральны саюз яшчэ з тых часоў, як пачаўся рэвалюцыйны рух рабочых.

Думка аб скасаваньні нацыянальных рэспублік—конт рэвалюцыйная, рэакцыйная, бо'яда азначае гвалтоўнае скасаваньне перасейскіх нацыянальнасьцяў, азначае іх абрусьненне, што вядзе ня к моцы і саюзу рабочых і сялян розных нацыянальнасьцяў, а к нацыянальным

Сунрацоўнік нашае газэты зьявіўся да старшыні Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту т. Чарвякова з просьбай выказаць свае думкі аб працы маючага быць 4-га Усебеларускага Зьезду Саветау. На пытаньні т. Чарвякова адказаў, так:

4-ты Усебеларускі Зьезд падрыхтаваны добра.

Прэзыдум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту, сказаў т. Чарвякову, даўно ўжо вядзе падгатоўчую працу да 4-га Усебеларускага Зьезду. На першае—гэта перавыбары Саветаў як у гарадох, так і на вёсцы. Па-другое—падгатоўка да Зьезду праца вялася і вядзецца Камісарыятамі і спецыяльнай Камісіяй Цэнтр. Выканаўчага Камітэту, якая ўзяла на Зьездзе прапаганда зьмену канстытуцыі С. С. Р. Б. Што належыць да перавыбарнай кампаніі,—то павінен адзначаць, што яна прайшла вельмі энэргічна. Ён ня кажама ўжо аб рабочых. Усе сялянства было зацікаўлена перавыбарамі і прымаў іх гарачы актыўны ўдзел. Пачынаючы з сельскага сходу і канчаючы павятовамі зьездамі Саветаў—усюды можна было бачыць, як вырасла наша сялянства, як яно добра разумее заданьні рабоча-сялянскае ўлады. Забітасці, прыдушэньні, бяззьявісьці,—гэ-

тых характэрных азнакаў Беларускага сялянства ў пераходны час, няма і сьледу...

Спракৌпа, дэлавіга ён выбіраў свой сельскі Савет. На валасным Зьезде ён па костачках разьбіраў і крытыкаваў свой валасны выканаўчы камітэт. На выбарных пасяджэньнях паслаў людзей сталых, разумных. А бязмыслых, або хабарнікаў гнаў вон з Савету...

Павінен адзначаць, што як на валасных зьездах, так і на павятовых выбрана шмат камуністаў, якія зьявіліся персанальна і больш строга, чымсь беспартыйнага кандыдаты. Наогул, перавыбарнай кампаніяй мы здавалены. Што ж належыць да падгатоўчай працы ў Камісарыятах, то і тут мы бачым зусім новае. Іх даклады перад Зьездам будуць дэлавамі дакладамі, а не дэкларацыямі, час для якіх, як вядома, ужо прайшоў...

Грунтоуныя пытаньні Усебеларускага Зьезду

Зямельная палітыка.

З тых пытаньняў, на якія Зьезд зьверне сваю асаблівую ўвагу—найважнейшае пытаньне зямельнае. Тут Зьезду перш за ўсё прыдзецца абмеркаваць кодэкс законаў аб зямлі. Што ж належыць да Саўхозаў, то першы раз яны будуць адчыт-

спрачкам у братняй пралетарскай самці,—гэта значыць к аслабленьню моцы рабочай класы, к аслабленьню рэвалюцыйных сіл, якое лёгка выкарыстае вораг рабочых і сялян—буржуазія.

Толькі дабрахотная, натуральная, братарская сувязь, харысак для кожнай рабоча-сялянскай дзяржавы, толькі саюз, узмацняючы сілу кожнай Савецкай рэспублікі і ўсіх іх разам, можа быць карысным для рэвалюцыі. К. такому братарскаму саюзу мы прышлі даючы. Мы гэты саюз варэз змацоўваем. І няхай ён жыць, хай узмацняе нас. Рознаколерным агнём хай зьвернецца нам жа вы адвечны кліч: «Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся!»

вацца перад Зьездам. Саўхозы прыдзецца дэляваць да пэдама—Зьезду аб сваёй працы і аб тым, што яны выпаняюць тым абавязкі, якія ўзьяжыла на іх рэвалюцыя і рабоча-сялянская ўлада. Саўхозам прыдзецца даказаць, што яны выпаняюць сваё наміненне, як фэбрэкі аляба.

Першы раз таксама будзе пастаўлена на Зьездзе і пытаньне аб арганізацыі лясное гаспадаркі Беларусі і, паміж іншым, будзе абгаворана насцьпеўшае і важнае пытаньне аб тым, як задаваляцца сялянства лесам і аб быўшых сялянскіх лясках.

Пытаньне аб Саюзе Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Тыя весткі, што мы атрымалі за месяц, кажучь нам, што рабоча-сялянскія масы Савецкай Беларусі вельмі зацікаўлены правільным вырашэньнем насцьпеўшага пытаньня аб узаемных адносінах паміж Савецкай Беларуссю і іншымі Савецкімі Рэспублікамі.

Тут на першае трэба растлумачыць тым, хто пугае незалежныя Рэспублікі, як Беларусь, Украіну, Закаўказскую Федэрацыю, РСФСР і аўтаномныя рэспублікі, як, напрыклад, Кіргізію, Каракаў, Башкірыю, якія ўваходзяць у склад РСФСР. Аб аўтаномных рэспубліках пытаньне не стаіць. Пытаньне абмяжоўваецца выключна незалежнымі

Асьвета.

Зьезду прыдзецца з асаблівую ўвагу абмеркаваць і пытаньне народнае асьветы. Тут перш за ўсё прыдзецца сказаць сваё ралізючае слова аб сетцы школ, якую дзяржава павіна будзе атрымліваць на свой конт. Далей Зьезду прыдзецца адказаць на пытаньне аб тым, ці трэба, ці ня трэба ўводзіць плату за асьвету ў гарадох і аб утварэньні асаблівых дагавораў з сялянствам на ўтрыманьне школ.

Што ж належыць да матар'яльнага становішча настаўнікаў, то Зьезду прыдзецца на гэтым баючым пытаньні застанаўліцца і перушыць яго з мёртвае точы.

Бюджэт.

У першы раз таксама Зьезду Саветаў прыдзецца разглядаць пытаньне аб выпушэньні бюджэту за мінулы год і зацьверджаньні бюджэту на 1923 год.

У аснову пры складаньні прыбыткавай часткі бюджэту паложана: 1) харчовы фонд, выдзелены з сабраных харчовых падаткаў і 2) грашовы падатковыя паступленьні.

Гэта прыбыткавая частка не пакрывае ўсіх расходаў, якія маюць быць учынены ў будучым годзе. Далека дэфіцыт, дэля пакрыцьця якога прыдзецца вышукваць меры...

У расходнай частцы бюджэту болей 30% прадназначана на асьвету. Вадаў столькі ж на камунікацыйнае гаспадарку.

Ад волі Зьезду будзе залежыць зацьвердзіць гэты распарадак сродкаў, ці рабіць у ім пэўныя зьмены. Безварунова, што Зьезд зьверне патрабную ўвагу на падатковую палітыку Савецкай ўлады, разгледзіць сістэму і парадок аблажэньня і, трэба чакаць,—санкцыяніруе аснову гэтай налагавай палітыкі, якая выяўляецца ў тым, што самы ціжар падаткаў ускладаецца на самую частку насяленьня.

Тыя весткі, што мы атрымалі за месяц, кажучь нам, што рабоча-сялянскія масы Савецкай Беларусі вельмі зацікаўлены правільным вырашэньнем насцьпеўшага пытаньня аб узаемных адносінах паміж Савецкай Беларуссю і іншымі Савецкімі Рэспублікамі.

Лезанская канфэрэнцыя.

Тры пункты, выстаўлены Турэччынай.

ЛЕЗАНЬ, 10-12. На пасяджэнні камісіі аб пралівах 8-га снежня Ісмет-паша, прытрымліваючы плян саюзніцкай, выстаўіў, як аснову ўрашэння пытаньня аб пралівах, васьмь пунктаў: абясцэпачэньне бязопаскі праліваў, Канстантынопалю і Мрамарнага мора, дапушчэньне ў пралівы толькі дэжкі ваенных суднаў, якія ахоўваюць гандлёвы транспарт; поўная свабода плаваньня ў пралівах гандлёвага флэту, Ісмет-паша таксама патрабаваў даць Турэччыне права ўмацаваньня берагоў Мрамарнага мора і дэмілітарызаваных зон вакол Васфоры.

Выступіўшы ў Чычэрый вазначыў, што зачыненне праліваў для ваеннага флэту павінна быць умяркована міжнародным шляхам, як гэта зроблена ў адносінах да Панамскага і Суэцкага каналаў, над якімі няма кантролю міжнародных камісіяў, Расея абавязуецца не вывадзіць ваенны флёт з Чорнага мора.

Дэкларацыя Турэччыны і адказ Кэрзана.

ЛЕЗАНЬ, 10-12. У сваёй дэкларацыі па пытаньні аб пралівах Ісмет-паша патрабаваў васьмь якіх гарантыяў для праліваў: абмежаваньне ліку праходу ваенных суднаў у Чорнае мора, забарона стаянкі іх у пралівах, свабода праходу гандлёвых суднаў, як у мірны, гэтак і ваенны час, Мрамарнае мора не павінна лічыцца пралівам, свабодная перавозка войска ў Васфоры, дапушчэньне з мэтай аховы Мрамарнага мора ў Канстантынопалю і пралівах арсеналаў і іншых пабудаваньняў. Выспы Імброс, Тэнэдос і Самафрака павінны заставацца пад турэцкім су-

верэнітэтам. Выспа Ломброс павінна атрымаць аўтаномію. Лёрд Кэрзан у адказ на турэцкую дэкларацыю заявіў, што Англія згодна на тры ўступкі Турэччыне: прыняць прыпынку разброеньня праліваў, аднак, пэд умовай больш падрабязнай апрацоўкі пытаньня аб ахове Канстантынопалю і Мрамарнага мора; прызнаньне прыпынку свабоднага праходу гандлёвых суднаў і міжнароднага кантролю. Лёрд Кэрзан заявіў, што саюзнікі згодны на гэтыя ўступкі толькі ў тым выпадку, калі туркі згодныцца на разброеньне праліваў.

Далучыліся да праекту саюзніцкай.

ЛЕЗАНЬ, 10-12. Румынскі, югаслаўскі, грэцкі і баўгарскі прадстаўнікі далучыліся да праекту саюзніцкай.

Вымаганьні Ісмет-пашы.

ЛЕЗАНЬ, 10 12. Ісмет-паша патрабаваў паведамленьня саюзніцкай сваіх агульных ваенных і марскіх умоў міру, якія па яго думцы павінны абавязвацца аднагаласова з пытаньнямі аб пралівах.

Стараюцца абыйсьці Расею.

ЛЕЗАНЬ, 10-12. Між саюзніцкай і расейскай дэлегацыяй адбылося непаразуменьне ў зьвязку з жаданьнем Кэрзана не дапусьціць расейскіх прадстаўнікаў на нараду экспэртаў. У адказ на пратэст Чычэрыйна і Ракоўскага Кэрзан заявіў, што нарада экспэртаў мае дарадчы характар і не зьяўляецца пасяджэньнем камісіі аб пралівах. З гэтага відаць жаданьне ангельцаў весць перамаўленьні аб пралівах непарядна з Турэччынай, мінуваючы Расею.

Ленданская навада аб рэпарацыях.

Канфэрэнцыя адчынілася.

ЛЕНДАН, 10-12. Адчынілася канфэрэнцыя 4х прэміераў. Прэсутныя: Пуанкарэ, Муссаліні, Тэніс і Бонар-Лоу.

Пуанкарэ стараецца даказаць вераломнасьць Нямецчыны.

ЛІФЛЬД 11-12. Першае пасяджэньне Ленданскай канфэрэнцыі прайшло вельмі бурна. Пуанкарэ ўсімі сіламі стараўся даказаць вераломнасьць Нямецчыны і патрабаваў ад саюзніцкай дазволеньня на заняцьце Рурскай вобласьці. Бонар-Лоу паведаміў свой плян, па якому Нямецчына павінна зараз жа выпла-

ціць 50 мільянаў марак золатам, якія павінны быць узяты з укладу нямецкіх прамыслоўцаў у французскіх банках. Разам з тым Англія прапануе даць Нямецчыне 6-месячную перадымку, у працягу якой Нямецчына павінна даказаць сваю добрую волю выкананьня рэпарацыяў. У іншым выпадку Англія падтрымае французскі плян аб заняцьці Рурскай вобласьці. Пуанкарэ гэта прапаваньне адхіліў, зазначыўшы, што злосьная воля Нямецчыны досць даказана. Настрой канфэрэнцыі прыгнечаны.

Бонар-Лоу неі коіцца.

ГАННОВЭР, 12-12. Бонар-Лоу сьлікаў пасяджэньне кабінэту міністраў для абгавораньня патраба-

ваньняў Пуанкарэ. Спэцыяліста, што Пуанкарэ хоча сваімі патрабаваньнямі аб заняцьці Рурскай вобласьці атрымаць вядомую ўзнагароду ад Англіі па пытаньні саюзніцкіх дагоў.

Перад кампрамісам

ГАННОВЭР, 12-12. У палітычных колах Лендану спадзяюцца, што па канфэрэнцыі будзе знойдзена кампраміс, згодна якому Англія згодзіцца на акупацыю часткі Рурскай вобласьці. Поўная ж акупацыя Рурскай вобласьці адбудзецца ў тым выпадку, калі Нямецчына ня выкажа сваіх абавязальстваў у далейшым часе.

Новае запрапанаваньне нямецкага ўраду.

ГАННОВЭР, 12-12. Новае прапанаваньне нямецкага ўраду саюзніцкай перададзена не як афіцыйная нота, а ў форме ліста рэйхсканцлера Бонар-Лоу, як старшынэ Ленданскай канфэрэнцыі. Па пытаньні вырашэньня рэпарацыйнага пытаньня прапануюць абгаварыць сыстэму ўнутраняга і ўнешняга зьдэму. Нямецчына павінна атрымаць раэсрочку, гледзячы па велічыню зьдэму, да 5 год і павінна быць вызвалена ад іншых пэжараў Версальскага дагавору. Поўная сума ўнешняга зьдэму і палова ўнутраняга будзе дадзена рэпарацыйнай камісіі, другая ж палова ўнутраняга зьдэму пойдзе для стабілізацыі маркі і палепшаньня нямецкай гаспадаркі.

Водгукі нямецкіх патрабаваньняў

ГАННОВЭР, 12-12. «Таймс» называе прапанаваньне нямецкага рэйхсканцлера ў некаторай частцы разумным і заслугоўваючым увагі. Ангельская грамадзянская думка цалком супроць акупацыі Рурскай вобласьці і лічыць гэту меру некарэспандэнтнай і апэнай.

Нямецкі ўрад не аддасць Рэйнскай вобласьці.

ГАННОВЭР, 10-12. Куно ў гутарцы з супрацоўнікамі газэт заявіў, што нямецкі ўрад ні за што ня згодзіцца на ўступку Рэйнскай вобласьці, бо гэта было б канцом існаваньня Нямецчыны.

Апошнія навіны.

(Радзі з Ганновэру).

Нарутовіч — прэзыдэнт рэспублікі.

— Прэзыдэнтам Польскай рэспублікі выбран цяперашні міністр загранічных спраў Нарутовіч.

— У Варшаве адбыліся нацыяналістычныя дэманстрацыі супроць нова-назначанага прэзыдэнта рэспублікі Нарутовіча.

— Пуанкарэ дамагаецца акупацыі Рурскай вобласьці. Бэльгія і Англія ня выказваюцца супроць адхіленьня нямецкіх прапанаваньняў. Аднак спадзяюцца, што ўсё-ж ткі нямецкія прапанаваньні будуць канфэрэнцыяй адхілены.

Канфэрэнцыя па разброеньню.

Ніякіх вынікаў.

МАСКВА, 11-12. На пасяджэньні канфэрэнцыі па разброеньню 10-га снежня прадаўжалася абгавораньне пытаньня аб скарачэньні ліку арміі. Дэлегацыі спачатку заявілі аб сваёй згодзе на зьмяншэньне ўзброеньня на адну чверць. Аднак, пасля пераходу к заснаваньню ліку арміі, усе дэлегацыі, апрача расейскай, фактычна адмовіліся ад прыпынку зьмяншэньня на адну чверць. Польская дэлегацыя заявіла, што яна згодна на скарачэньне арміі в 370 тысячай да 280 тысячай. Дэлегат Расей Коп выступіў в заявай, што ў сваіх вылічэньнях, пададзеных у Лігу Нацыяў, Польшча выставіла лічбу сваёй арміі 294.000, што не адпавядае выстаўленай зараз лічбе. Польская дэлегацыя, не чакаўшы гэткага выкрыцьця, спрабавала заяверці сваё няпрямое становішча іншай гутаркай.

Латвійская дэлегацыя заявіла аб сваёй згодзе на скарачэньне арміі, да 19.000, але, пасля запытаньня

аб ліку арміі, прывялася, што цяперашні склад арміі—19.500.

Эстонская дэлегацыя заявіла, што гатова «скарэціць» армію да 16.000, у той час, калі налічны склад усяго 13.000.

Старшыня фінляндзкай дэлегацыі заявіў, што армія Фінляндзі, якая налічвала 28.000, скарэчацца ня будзе.

Пасяджэньне не дало ніякіх вынікаў.

Шчыра адмовіліся.

МАСКВА, 11-12. На пасяджэньні 11-га снежня польская, фінляндзкая, эстонская і латвійская дэлегацыі выступілі з дэкларацыяй, у якой шчыра адмовіліся абгаварываць пытаньне аб скарачэньні ўзброеньня і прапанавалі падпісаць дагавор аб арбітражу, прыняць да ведама зробленыя дэлегацыямі заявы аб ліку арміі, стварыць камісію ваенных экспэртаў, якія правядуць тры месяцы вольмуцца за адшуканьне спосабу вырашэньня пытаньня аб скарачэньні ўзброеньняў.

Вестні з месц.

Будаўнічы тэхнікум Гурток для ізучэньня марксызму.

Гэды чатыры таму назад у Слуцку арганізаваўся будаўнічы тэхнікум. Паступіла туды каля 400 чалавек. Але брак грошай у апошнія часы вельмі падскж жыцьцё тэхнікуму, бо з бракам грошай быў брак пэдагогічнага персаналу, апалу, прыладаў і іншага. Як мага змагаўся тэхнікум за жыцьцё з холадам і голадам. Цяпер у тэхнікуме каля 150 студэнтаў на ўсіх пяць курсах. У тэхнікуме, як і ў іншых школах, была ўведзена плата за навучаньне, але яе хапіла не надоўга. Ёсьць надзея, што ў хуткім часе дабрабыт тэхнікуму палепшыцца.

У гэтым годзе ў Слуцку арганізаваліся агульна-адукацыйныя курсы, куды паступіла больш 40 чалавек. Усіх курсантаў каля трохсот чалавек. Нядаўна курсанты абралі пастанову арганізаваць гурток дзеля ізучэньня марксызму. Паступіць сябрамі ў гурток выдвілі жаданьне ледзь ня ўсе курсанты.

Але яго панесла назад сажні на тры, і ён са ўсяго размаху ляснуўся дагары нагамі, патыліцай аб уежжаную дарогу.

Закруцілася зямля і неба, насыпаліся з вачэй іскры, зазванілі званы ў вушах,—як галава ня траснула.

— За што!.. горка сказаў ён, на момант прачнуўшыся. За што яму, Міхалку, прыходзіцца як камяню працаваць, ды яшчэ зьялі людзі з яго зьдэкуюцца? Сьціснулася ад болю сэрца, а нейкая невядомая сіла падмывала яго ўстаў і кінуцца з помстаў на ворага. Ён заёрзаў, устаў на кукярочкі, але, аціжараны самагонам, зноў паваліўся.

Пойраючы, ён алавіў рукамі бярозавы кол. Раптам стаў на ногі і пачаў вачамі шугаць свайго ворага. Вачыць—валя сьпяны стаіць чалавек, апусьціўшы ўніз рукі і галаву, сляняючыся, нібы адрываўшы.

Высока замахануўшыся, Міхалка лёгка кінуўся на стаўшага і са ўсёй сілай ўдарыў яго калом па галаву.

Ціханька, ні слова не сказаўшы, як мех асунуўся чалавек па сьцяне ка аямлю. Сеў і нібы заснуў.

А Міхалка, ужо аднесены непакорнай п'янай сілай, зноў насюваў-

ся на ворага і, высокая замахануўшыся, яшчэ раз стукнуў сідзячага калом па галаву. Ды стукнуў так, што ажно сам не ўстаў і зарыў носам у сьнег.

Зарыў носам у сьнег, ды так і застаўся ляжаць...

А каля сьпяны побач з ім сядзіць сват Сьцяпан. Галава вісіць уніз, крыху на бок. А па сьнему

твару, зазіваючы вока і шчаку, ціха плыве штосьці густое, чырвоное...

Назаўтра дзьве белыя дамавіны ехалі праз вёску адна за адной, ехалі мэрна, не сьпяваючыся, ехалі аблітыя замерзлымі сьлязьмі побач сьдэжушых дзеткаў.

А каля сьпяны відаць была цёмна-чырвоная мэрзлая пляма...

3. Неасьцярожная памылка.

Нібы густы лес тарчань уверх задраныя аглоблі. Распрэжаныя коці ўткнуліся ў саны мордамі, стрыгучь вушамі, калі-ні-калі падымаючы галавы і азіраючыся навокал.

Бірмам у поўным разгары. Між вазамі і на вазох відаць кучы розных тавараў: дзе лён, дзе мяса, дзе крамяніна, дзе пасуда і г. д. Між горамі вядзэр, начовак, кадушак і інш. рэчэй сядзіць на сьнях двое сьцяна. Адзін досыць грузны, з чорнымі ўдумчывымі вачамі, з чорнай шырокай барадой. Другі малы, васпаваты, з жызньней рыжай барадай, з хітрымі бегаючымі вочкамі.

Сядзяць і гутараць. Час-ад-часу

гутарка іхняя перарываецца, калі яны дастаюць з возу бутэлку з самагонам і прамачываюць перасохшыя языкі і глоткі. Вакол саней—грамада народу. Стаіць, наваліўшыся на саны хто жыватом, хто бокам, сьлухаюць.

— Палітка гэта самал і па нашаму брату пашла,—устаўшыся ў зямлю, кажа чорны...

— Проста ажно дзіву даецца часам, што парабілася з людзей! Мікіту, багатыра нашага, ведаеш?

— Мужык разумны!—адказвае васпаваты, зірнуўшы ў воз.—Галаву добрую мае, што і казаць!

— Ну, вось... Аднаго разу ў сьвяточны дзень ён і даваў спра-

чацца з Банадысем, з багамолам нашым. «Нама, кажа, някага бога». А Банадыс на сваім стаіць: «Як гэта нема? Ці ж ты ня быцшы боскую літасць на кожным кроку? А ці ж ня бог табе дзьве новыя хаты паставіў?» А той сваё: «Нама, ды і годзі». А Банадыс ізноў сваё: «Дакажы!»—«Вось і дакажу. Бачыш майго каня? Дык вось, калі не мая праўда, кажа Мікіта, дык конь мой нас не зьвязе з двара».

— Згадзіліся. У Мікіты ў гэты дзень было гэсцей поўна хата, і я быў. Былі выпішны, і Мікіта быў выпішны. Выбеглі мы ўсе на двор. А ў мароз, мароз,—ажно саны да зямлі прыстымаюць.

— Запрэмі. Клікнулі яшчэ на роду, ды і навалілася нас у саны адзін на другога чалавек з трыццаць. А конь, конь—пудоў на дзьвесці! Сеў і Мікіта, узлу лейцы ў рукі. «Но, кажа,—ды пугай-сьцеб. А мы на ўсе галасы: «Но-о-о!» А Мікіта—пугай, пугай... А конь—ані з места. Зазлаваў Мікіта, ды даваў пляжыць каня пугай, а той рвануў у адзін бок, у другі—ні з места.

«Так цябе ды гэтак!» злосьна вылаіўся Мікіта, ды як ухопіць бярозавую закрутку, ды па кані, ды па кані!.. Рвануўся конь пару разоў,

нібы са скуры лезучы, а пасля павярнуў галаву, паглядзеў на нас. ды як паваліцца!.. Імскічылі мы з саней, падбеглі, глядзім—га-а-тоў!..

— Гатоў?!..

— І не ўстрапянуўся! «Ну, што, бязбожнік?» кажа Банадыс: «Ёсьць цяпер бог, ці не?» А Мікіта стаіць, апусьціўшы галаву, а ў самога сьлязьмі градам. «Дурань я, кажа, дурань, ды з дурнем і зьвяззася!»

— Шкада мусіць, каля стала,—уздыхнуў хтосьці з грамады.

— Дзіва, што шкада! Дзьвесці пудоу, гэта валікае падтрыманьне ў гаспадарцы!

— Ды і на тысячу пудоу конь не крапе возу, калі саны прымьраюць, а тут яшчэ і воз у трыццаць чалавек! Тут сам чорт, і той допіць!—сплюнуўшы загаманіў сьвабароды старычок, які ўвесь час стаў па-вядоць саней і прыслухоўваўся да гутаркі.

— Ня нашаму, браток, розуму ведаць гэта, аначыцца, накомт бога,—сказаў васпаваты мужычок увесь час узіраючыся ў воз, дзе стаяла бутэлька.

І ён, ня маючы сілы больш вытрымаць, узляў у абедзьве рукі бутэльку і закінуў яе ў рот. И. П.

Тайныя грошы.

Нашы савецкія грошы цяпер ма- ла што варта. Мільёны, мільярды, а што за іх купіш? Часта можна пачуць такое пытаньне. Гаворучы гэта, людзі і сьмяюцца з савецкіх грошай і разам з тым шкадуюць, што справа стаіць так, а ня іначай. Савецкія грошы танныя і ўдадзатак усё яшчэ бязупынна танаюць, альбо іначай кажучы, — пэны на ўсе тавары ў папярочных руб усё больш растуць. Усім савецкім грамадзянам, апрача спэкулянтаў, гэта вельмі некарэсна, бо не дае магчымасьці купіць падчас самай найпапрабнейшай рэчы. Пытаньне аб росьце дарагоўлі на тавары і аб паданьні цэны савецкага рубля — вельмі балючае пытаньне сучаснасьці для ўсіх нас. Часта можна пачуць, што савецкія грошы найгоршыя ў сьвеце і найбардзэй падаюць.

Ці праўда гэта? — Не. Тыя людзі, якія усё яшчэ варожа адносяцца да Савецкай улады, кажучы, што ў нас грошы дрэнныя і падаюць вельмі дзеля таго, што ўлада ў нас Савецкая. Аднак, калі мы прыгледзімся да справы бліжэй, то мы прызнаем, што думка гэтая сьмеху варта. Папярочныя грошы падаюць у царэ ва ўсіх краях, калі гэтыя краі разбураны, знішчаны вайною, перажылі, як кажучы, моцныя эканамічныя патрасеньні. А якая ўлада там, — гэта ня так ужо важна. Возьмем, напрыклад, нашых найблізшых суседзяў — Польшчу і Нямеччыну. Савецкай улады там няма, а польская і нямецкая марка падаюць у цане вельмі хутка. А ўдзатак да гэтага ўсім нагаворшчыкам на Савецкую ўладу радзім узьняць пад увагу, што Нямеччына ад вайны пацярпела шмат меней, чым Савецкая Федэрацыя!

Мала гэтага. Калі мы прыгледзімся бліжэй да справы, дык мы мусім прызнаць, што ярэз-то Савец-

кая ўлада найлепш змагаецца з паданьнем цэны сваіх грошай. Факт гэты, вельмі няпрыемны для ўсіх не- прыхільнікаў Савецкай улады, мы зэрэ-жа падмацуем лічбамі. Калі мы прыем цану савецкага рубля ў пачатку мая месяца за 100 проц. цану польскай маркі ў тым жа ча- се (дзеля нагляднасьці ў параўнаньні) таксама за 100 проц. і цану ня- мецкай маркі таксама за 100 проц. і паглядзім, як хутка расла дара- гоўля, — дык у нас выйдзе вось гэтка таблічка:

Table with 4 columns: ЧАС, САВ. руб., ПОЛ. мар., НЯМ. мар. and 4 rows of monthly data from May to March.

Што мы бачым з гэтай таблічкі? А тое, што пакуль савецкі рубель ушаў у 4 з паловай разы, польская марка — у 4 разы, а нямецкая — у 26 раз. Нават і сьлягому павінна быць ясна, што паданьне савецкага рубля йдзе блізка што тым самым тэм- пем, як і польскай маркі і шмат паволь- ней, чым паданьне маркі нямецкай. Нават зайдзі белагаардзеец, калі ён хоча лічыцца з аўнымі фактамі, павінен прызнаць, што ў тых непа- мерна-цяжкіх варунках, у якіх пры- ходзіцца працаваць Савецкай уладзе яна лепш спраўляецца са сваімі за- даньнямі, чым якая-б то ні была іншая ўлада. Д. А.

Дзе даражэй жыць?

У нашыя часы такое пытаньне ставіцца вельмі часта. Адны хва- ляць адзін горад, а другія — другі. Я думаю, што я маю гонар жыць калі ня ў самым дарагім горадзе Савецкай Федэрацыі, дык па мен- шай меры, у адным з самых дарагіх — у Менску. Тая шпэркасьць росту цэнаў, якія прымячаюцца ў Менску (падчас большай, чым па ўсёй Са- вецкай Федэрацыі), гаворыць за тое, што наш Менск зойме адно з самых першых месц у ліку «дарагіх» га- радоў.

Калі мы прыгледзімся да росту цэнаў за апошнія месяцы (верасень і кастрычнік) па ўсёй Савецкай

Федэрацыі, то, прыняўшы цэны на 1/Х за 100, мы будзем мець такіх цікавых вывады. Цэны на ўсе тавары ў Менску на 1/Х выйшліся лічбаю 168,5. З усіх іншых гарадоў толькі Гомель даў 179,5. Масква-жа і Пінск засталіся далёка ззаду і па- стараліся нагнаць свай ў наступным месяцы: цэны на 1/ХІ ў Менску былі 159,8; а ў Петраградзе — 188,4; у Растове над Донам — 183,2; у Маскве — 169,4. Што належыцца хар- чоў, то на 1/Х паказчык для Мен- ску (164,6) перавышаюць толькі паказчыкі для Адэсы — 157,7 і для Гомеля — 157,3. На 1/ХІ паказчык для Менску — 148,2; а для Петрагра-

ду — 191,1; Растова в. Д. — 174,7; Масквы — 155,4; Гомелю — 156,6. Рэчы найпершай патрэбы даюць такія паказчыкі: на 1/Х для Менску 206,9; для Гомеля — 295,3; на 1/ХІ для Менску 183,7; для Петраграду — 209,1 і для Растова над Домам — 197,6.

Калі мы станем параўноўваць цэны на тавары да тых цэнаў, якія былі на 1-га студзеня 1922 году (на зовы год), то ўзрост дарагоўлі ў Менску ў параўнаньні з іншымі гарадамі стане яшчэ болей яскра- вым. Калі цэны на новы год пры- няць за 1, то цэны на ўсе тавары (сярэдня) на 1/Х для Менску будзе роўнай 39,6. Найбліжэй па ўзросту дарагоўлі Растоў над Домам мае паказчык усяго толькі 35,1. Затое на другі месяц ён выперадаў Менск. На 1/ХІ паказчык для Растова над Домам — 64,2; для Менску 63,3. На харчы 1/Х ў Менску быў паказчык 32,9; у Петраградзе — толькі 28,0; на 1/ХІ ў Менску 48,8; у Петраградзе — 53,5; у Растове в. Д. — 47,0. На ра- чы першай патрэбы на 1/Х паказ- чык для Менску — 68,6; для Сарата- ва — 72,0; для Растова в. Д. — 71,3. На 1/ХІ для Менску — 125,8 і толькі для Растова в. Д. — 140,9. Усе ін- шыя гарады па шпэркасьці росту дарагоўлі застаюцца ззаду. Р. З.

ПА МЕНСКУ.

Да Усебеларускай вы- стаўкі.

Уся падгатоўчая праца да Усебе- ларускай выставкі будзе закончана 13-га сьнежня. На выставі пры- ставлены ўсе Камісарыяты Белару- сі, за выключнасьцю Наркамзему.

Рэгістрацыя студэнтаў,

якія рэдзіліся ў 1902 г. Апошні тэрмін яўні студэнтаў Бел. Дзярж. Унів. у Пяватоў Ваенкамат — 13-га сьнежня. Хто з студэнтаў на зьявіцца да гэтага тэрміну, павінен будзе рэгістравацца ў агульным па- радку.

Да Усебеларускага зьезду Саветаў

У гэсьць Усебеларускага зьезду Саветаў будзе наладжана ўрачыства пасаджэньне савету Бел. Дзярж. Унівэрсытэту, вась па якой праграме: уступнае слова рэктара, 2 даклады па прыкладнай мэдыцыне, 2 дакла- ды па прыродазнаўству (хімія і фізіка), доклад па гісторыі Беларусі, доклад па гісторыі беларускай літэ- ратуры і доклад па сацыялёгіі.

Папайненьне бел. музэю.

Бел. музэй атрымаў ад галоўна- та музэйнага фонду шмат каштоўных фарфаровых вырабаў.

Бюльлетэнь № 134

Менскай Мэтэаролёгічнай Станцыі Галоўнай Фізычнай Обсерваторыі пры Менскай Дасьледчай Балотнай Станцыі. 31 11-га і 12-га сьнежня 1922 году

Table with 4 columns: Е Т Р У М Э Н Т, 1 гадзіна дню, 9 гадз. вечара, 7 гадз. раніца. Rows include Barometer, Thermometer, etc.

З 10-га сьнежня г. г. цана радка пэтыту ва ўсіх мясцо- вых газэтах — 500 руб. Плата за публікацыі у газ. „Савецкая Беларусь“ аб страце дакумантаў: для членау саюзу — 700 руб. для ўсіх іншых — 1.500 руб. Абвэсткі і публікацыі прымаюцца у Белтрэстдруку (Петрапаўлаўская, 8).

Згодна пастанове Прэзыдыуму Цэнтр. Вык. Кам. Беларусі ад 8-га сьнежня г. г., з 1-га СЬНЕЖНЯ 1922 году

распачау сваю чыннасьць Дзяржаўны Трэст Выдавецкай Справы і Паліграфічнай Прамысловасьці Беларусі

„БЕЛТРЕСТДРУК“

(яднаючы Дзярж. Выдавецтва Беларусі, Контр- агэнцтва Ц. В. К. Б. і Управу Паліграфічнай Прамысловасьці Сав. Нар. Гаспадаркі Бел.).

СКЛАД ПРАУЛЕНЬНЯ:

Старшыня праўленьня Л. Стронгін. Сьбры праўленьня: Я. І. Эйдэльман, Я. Э. Вольфсон.

Тэлефоны: № № 303, 244, 243.

Трэст зьявішаецца па Петрапаўлаўскай, № 8

Згублены:

- List of lost items including military passes, certificates, and documents from various locations like Val. Ваен. Аддз. № 113, 101, 102, etc.

- List of lost items including military passes, certificates, and documents from various locations like Пашп. выд. Смаленскай Гар. Міліц., Пашп. кніж. выд. Самахвала-віцкай вол. № 92, etc.

- List of lost items including military passes, certificates, and documents from various locations like Пашп., выд. Смаленскай Гар. Міліц., Пашп. кніж. выд. Самахвала-віцкай вол. № 92, etc.

Падпіска на цэнтральныя газэты прымаецца без дастаўкі. Почтай цэнтральныя газэты пераслацца ня будуць

- List of lost items including military passes, certificates, and documents from various locations like Вык. Кам., Смоліч Н. А., кв. 145, Пашп. кніж. выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам., Нісьцюк М. М., кв. 146, etc.